

HET FEMINIENE ZAAD IN DE PRINSENTUIN

In het festivalmagazine van Dichters in de Prinsentuin 2018 ontdek ik gisteren, zondag 15 juli, het gedicht 'Bokkenwerk' van Atte Jongstra. Het gedicht is eveneens opgenomen in Jongstra's recente dichtbundel *Furunkel*, bij de Arbeiderspers verschenen in 2018. Ik word onmiddellijk gepakt door Jongstra's directheid en zijn agressie. 'Zozo, da's fris van de lever', denk ik goedkeurend, wanneer ik lees:

Uit mijn dikke ballen ruk ik zo gewoon waar ieder bij staat
een hele berg gedichten. Ik spuit gasten die zingen als bejaarden
tot ze wit gaan zien. Verdiende loon. Hadden ze maar gestorven
moeten zijn. En hé, over hun liggende figuren kom ik me daar
zomaar nog een keer, ik moet me werkelijk beheersen om niet
factor zeven op hun krenge los te laten.

Een poëticaal statement zowaar, een bespiegeling op het eigen dichterschap, dat sadistisch is in dit geval, met een dader die ongegeneerd zijn goesting doet op een zootje vernederde en beteuterde slachtoffers. Denk ik. Wat een lef om zo uit te komen voor je innerlijke drijfveren. Ik kan dat waarderen: eerlijkheid en authenticiteit! Maar wat gebeurt er dan... tot mijn grote verbazing gaat Atte Jongstra in de tweede strofe zo verder:

Het komt ergens van beneden, misschien wel halverwege,
uit mijn oksel van de bok. Moeilijk waar te nemen, er staat

Regels die me onmiddellijk doen opveren. Deze dichter heeft zowaar de titel en twee frases uit mijn dichtwerk *De oksels van de bok* aangehaald, een boek dat in 2012 verscheen bij Wereldbibliotheek en dat in 2013 de Herman de Coninckprijs werd toegekend. Vergelijkt u zelf:

Waar een aardegrot begon,
een trap van wortels, daar onder, daar beneden,
waar het leven ooit begon, waar groei begon
en waar we heen gaan als we gaan. Daar ja, daar beneden
kwam zijn stem vandaan. (Hoofdstuk II, *De oksels van de bok*)

Hoe de splinters
in mijn nagelbedden boorden kon me niet verrekken.
Ik liet mij lokken door de oksels van de bok. (Hoofdstuk II, *De oksels van de bok*)

Dan lees ik verder in het gedicht van Jongstra:

[...] er staat
begroeiing voor, maar daar gebeurt het werk. Uit humus
van ondeugdelijke bewassing schiet nu en dan een woord
of tien omhoog – ik denk aan wortelkwast, revolverspuit.

En ik hoor mezelf dichten in hoofdstuk I van *De oksels*:

ik graaide
met mijn vingers in dit broeiende gewas.
Mijn zwarte randjes grauwden, wroetten
in de humus.

Zijn haar had het gedaan.

Uit hoofdstuk III van mijn werk komen tegelijk deze echo's naar boven:

Ik knevelde mijn kin en trok mij strakker aan
met worteldraad.

Ik lees verder in Jongstra's hoogst fascinerende werkje:

In de werkplaats van de mond (het stinkt er als
Een ouwe) wordt even kreunend werk verricht, gegorgeld
En gekauwd tot iets vloeibaar worden wil. En ook dat
Er maar eens uitgegooid, eens kijken wat het is.

En ook dat 'gekauwd' komt me bekend voor. Ik schreef destijds in Hoofdstuk I:

Er werd iets gekauwd, in een hooikist gelegd,
en ik kwam in een wereld buiten mijn lichaam.
Mijn gaten staken vol met turf en hopeloze takjes.
Zijn woud was veel te kwijt, te dik, te duister [...]

Wat een echo's, wat een subtiële citaten, het lijkt wel een ode aan mijn werk!

Kan het dan dus mogelijk zijn dat Atte's poëtische statement wellicht een dubbele bodem heeft, en dat zijn masculiene verklaring in de eerste strofe juist wordt gecountered door de intertekstuele methode van werken in de daaropvolgende strofes, en dat zijn poëtica dan dus juist niet masculien-sadistisch is? Dat Atte in dit gedicht juist heel Derridaësk het omgekeerde wilde doen, namelijk in zijn mannelijk sadist-schap tegelijk een heel hoffelijke knieval maken voor de vrouwelijke collega, met wiens feminiene zaad (sic) hij spuit? Hoe galant, hoe methodisch visionair, en vooral hoe poststructuralistisch diep-literair zou dat zijn!

Ik wandel op deze boeiende zondag door de zonovergoten Prinsentuin in Groningen en probeer Atte Jongstra in de talrijk aankomende menigte te ontwaren. Als ik dan eindelijk voor hem sta en hem aankijk, mijn *Oksels van de bok* in de hand, kijkt hij snel naar de humus op de grond en beent hij de andere kant op.

Ik moet optreden. Ik vertel tijdens dat optreden aan het publiek dat *Niemandslanacht*, mijn meest recente werk, waaruit ik voorlees, net als *De oksels van*

de bok een lang verhalend gedicht is, en denk: 'dan zal collega Jongstra, die met zijn gedicht klaarlijk (zonder dat expliciet te vermelden) een mooie ode aan mijn werk heeft willen brengen, me zo meteen wel komen opzoeken, om dan toch ook eens in het echie kennis met mekaar te maken'. Maar neen, na mijn optreden geen Atte, en ook in de drie kwartier dat ik heel bereikbaar en laagdrempelig sta voor te dragen in de loofgangen, geen Atte.

Hij leest 'Bokkenwerk' die middag niet voor.

En dan bekruipt me het gevoel dat hij zich misschien schaamt voor zijn citaten.

Annemarie Estor
Antwerpen, 16 juli 2018